

Jonas Rudzinskas

MALDA AŽUOLUI

Tautodailininkai, kuriantys gimtajame krašte, lengviausiai įvardinami savo etnografinio regiono tradicijų tęsėjais, etnokultūros dalimi. Kiti – vienokių ar kitokių aplinkybių sąlygoti, keičia aplinką, būties kontekstą. Drožėjo Sauliaus Lampicko fenomeno šaknys iš gimtinės Aukštaitijoje per Suvalkijos pakraščius studijuojant Kauno miškų technikume užauga Dzūkijos sostinėje Alytuje. 1989 m. čiurlioniškų girių apsuptyje meistras pradeda drožti. Pats skulptorius prisipažįsta, kad įkvėpimas ir kūryba jam ir šiandien lieka paslaptimi. Per Lietuvą vilnijant atgimimo audroms, daugybės įprastų vertybių perkainojimo metu, tautinės savimonės triumfo aplinkoje, 1991 m. S. Lampickas eksponuoja savo pirmąją autorinę parodą.

Meistrystės ir drožimo amato subtilybių S. Lampickas pradėjo mokytis pats. Savo darbštumo ir smalsumo dėka 1992 m. įžengė į aktyviai kultūriniame gyvenime dalyvaujančių Lietuvos tautodailininkų sąjungos narių Dzūkijos skulptorių būrį. Atsirado galimybė kartu su geriausiai Lietuvos meistrais, tokiais kaip Balys Dabukas, Antanas Česnulis dalyvauti kūrybiniuose seminaruose, pleneruose. Praktinis darbas kartu su patyrusiais kūrėjais yra puiki kvalifikacijos kėlimo forma.

Sauliaus Lampicko individualūs braižas kaip ir daugelio menininkų susiformavo augant kūrybinei patirčiai. Aiškiausiai jis suvokiamas apžvelgiant didesnę kolekciją ar autorinę parodą. Skulptoriui sukaupti kūrinių rinkinį vidutinės apimties parodinei erdvei nėra lengvas uždavinys. Sumanymų įgyvendinimas ąžuolo medienoje reikalauja fizinių pastangų ir laiko. Apmąstymams būtina skirti laiko. Jei darbas greitas, skubotas įsivelia klaidos, gresia negrįžtami posūkiai.

Sauliaus Lampicko suprantamas monumentalumas kartais atitinka tradicinį, o kartais tampa „šepkiškas“. Tada kūrinys konstruojamas pasikliaujant intuicija, jausmu, pasakojamos temos plėtojimu: paukščio skrydžio ir lengvumo iliuziją sudaro prijungti išskleisti sparnai, medžio lapija nusagstoma žiedais, „Laiminančio“, piliarožė kaip žiedų vėrinys..., „Pasakojime apie kitų gyvenimą“ meistras tiesiog pasakoja lipdydamas detalę prie detalės: stogas lapais, tvora kaukėmis, patvorys augmenija. Skulptūra virsta teatro scenografija. Pastogėje, langeliuose, pamatinėje dalyje atsiveriančios sekančio plano erdvės, detalių rakursų ekspresija, kraigo angelo, kaukių, žmonių, giltinės vaizdavimas judesyje sudaro visuotinio šurmulio vaizdą. Įprasto romaus monumentalumo nelieka nė pėdsakų. Ekspresyvūs vaizdiniai sąmoningai konstruojami kompozicijose: „Kaip tautiečiai laimės siekia“, „Kaip dzūkai su gamta bendrauja“, „Kaip tautiečiai svajoja“ . Šiuolaikinėje lietuvių tautodailėje yra ir daugiau autorių, ypač primityvistų, mėgstančių vaizduoti

siužetines scenas. Tai kamerinio formato, įvairaus sudėtingumo ir dydžio sustingę „performansai“ (vaidinimai). Stepas Nečiūnas (Ukmergė), Ipolitas Užkurnys (Vilnius), Justinas Jonušas (Kretinga), Alfonsas Skiesgilas (Kretinga), Antanas Jusevičius (Kaunas), Robertas Žaliūkas(Panevėžys) ir kiti kurdami išplėsto vaizdo kūrinius vartoja skirtingas stiliškas, technologijas ir puikiai išlaiko vientisumą, sugeba išvengti eklektikos. Vartojantys polichromiją autoriai labiau komplikuoja „žaidimo“ sąlygas. Juos gelbsti pasirenkamos spalvinės gamos vientisumas. Sąmoningai ar intuityviai geri meistrai jaučia harmoniją, ryšį tarp skulptūrinės formos, detalių, siluetų ritmikos ir spalvinio pulsavimo. Kai atsiranda formos raiškos pauzė A. Skiesgilas ją suvirpina baksteldamas teptuku kontrastingą spalvą. Saulius Lampickas žanrinių kompozicijų nemargina. Dažniausiai tai tonuota mediena kurioje šviesotamsa virpinama faktūromis, ornamentais, aktyviais siluetais.

Monumentalios visumos meistrišką valdymą Saulius Lampickas demonstruoja kuriant trijų-šešių metrų aukščio eksterjerines skulptūras. Svarbiausias simbolinę prasmę turinčias detales išdrožia raiškiai, bet nepažeisdamas masės monolitiškumo, ornamentai ir faktūros griežtai tvarkomos pagal pagrindinį, lengvai suprantamą piešinį. Tik profesionalus, metodiškas skulptoriaus darbas gali nuvesti prie tokios aukštos meninės vertės rezultato. Svarbu ir reikšminga yra tai, kad atradęs savitą braižą, teikdamas šiuolaikiškumą, technikos ir mąstymo inovatyvumą tautodailininkas išlaiko ryšį su lietuviškos skulptūros tradicijomis.

Kurdamas kryžius autorius pažaboja fantaziją, surimtėja, naudoja būtinas etnografiškai charakteringas simbolines detales, teisingai atskleidžia lietuvių skulptūrai būdingą „šiaurietišką“ santūrumą. Ypatingu muzikalumu spinduliuoja Sauliaus Lampicko koplytstulpiai. Juose išryškinamas grakštumas, architektūrinė proporcijų dermė. Vertikalių segmentų dalinimas pabrėžiamas įpjovomis, kurios koplytėlei suteikia lengvumo. Kaltinės saulutės savo dydžiu ir reikšme užbaigia kompoziciją, neslopina veržlumo. Koplytėlėse esančių skulptūrų dažymas prislopintomis spalvomis jungia kūrinį su aplinka, meistro sukurtas kūrinys netampa svetimkūniu.

Optimizmas, tikėjimas amžinomis žemiško gyvenimo tiesomis, poetiškas romantizmas išskiria Sauliaus Lampicko kūrybą . Visa tai pastebėjo ir sugebėjo atskleisti leidėjai knygoje „Sparnuota medžio drožyba“. Fotografuodami kiekvieną kūrinį tikslingai parinko apšvietimą. Miško gilumos medžių paunksmė supa drožinius gūdžia rimitimi, slopina formų kontrastus. Mįslingumu dvelkia silpna lyg mėnesienos šviesa. ąžuolo mediena viena iš giliausias tradicijas Lietuvoje turinčių skulptūrinių medžiagų. Sauliaus Lampicko jautraus drožimo dėka medienos paviršiaus tekstūrai ir spalvai suteikiamas svarbus vaidmuo. Nuotraukose tai gerai pavyko atskleisti į kadra įtraukiant pušų kamienus, supančią augmeniją. Nuotraukose skulptūrų pastatymo režisūra derinama su kūrinio siužetu. Akmens, žolyno, ežero vandens, senoviškų rąstų sienos, kiemo, grindinio fonai padeda sudaryti individualų, charakteringą vaizdą. Skulptūrų pateikimas fragmentais

leidžia išvengti paprastos fotofiksacijos koncepcijos ir pabrėžti kitą siekiamybę - pateikti skulptūrų unikalumą, emocinį vidinį jų turinį. Leidinys nėra monografija tik apie tautodailininko kūrybą, tai sklindanti meninių nuotraukų puslapiais įkvėpimo gija suvienijusi pastangas skulptoriaus S.Lampicko, menotyrininkės Dr. S.Urbonienės, fotografo V.Stanionio turtinti kūrybos aruodus.

Literatūros sąrašas:

1. Lietuvos tautodailininkų sąjungos parodinis rinkinys. Skulptūra. 2005.
2. Tautodailės metraštis. Aukštaitija. Nr.20. 2011.
3. Sparnuota medžio drožyba. Saulius Lampickas. 2011.
4. Šiuolaikinė lietuvių tautodailė. 2007.
5. Tautodailės metraštis. Aukštaitija. Nr.19. 2010.
6. Rokiškio krašto tautodailės istorija. P. Blaževičius. 2006.

